

A főnix éjszakája

Nem kell már más pályatársaktól megkérdeznem, hogy milyen érzés a kormányoldali sajtó céltáblájának lenni: megvan a friss élmény nekem is. Nem szeretnék elmélyülni benne – aki kíváncsi rá, próbálja ki, nincs meggyőzőbb impulzus a személyes tapasztalatnál –, magát a jelenséget viszont talán érdemes közelebről szemügyre venni. A jelek szerint léteznek a médiában dolgozó, magukat minden bizonnyal újságírónak gondoló, nagyon jól megfizetett és megfelelő jogi védelemmel ellátott emberek, akik vagy azt gondolják, hogy azzal teszik a legnagyobb szolgálatot a hazának (a hatalomnak), ha cikkben, képben, tévé- és rádióműsorban belerúgnak a náluk sokkal szerenyebben finanszírozott, írásaikkal és főként a közzétett információkkal a kormány orra alá rendszeresen borsot törő, ezért a hatalomgyakorlók részéről amúgy is rendszeres vegzatúrának kitett tollforgatókba, vagy nem gondolnak semmit, hanem egyszerűen csak igyekeznek megszolgálni a pénzüket – ha ezzel, akkor ezzel.

Az ember idővel megszokja. Azt is, hogy csak élő műsorban nyilatkozik, ha a túloldalról kérdezik, meg azt is, hogy ha írásban nyilvánul meg, mondatonként elemzi a saját szövegét, hogy ne legyen benne olyan szakasz, amely kiragadva, az előtte-utána levő mondatok nélkül esetleg egészen mást jelent, mint amit valójában állítani akart. (Talán helyénvaló ezen a ponton megjegyezni, hogy tízévnyi sajtószakszervezeti munka, a *Népszabadság* bezárása körüli munkajogi hercehurca és háromesztendőnyi MÚOSZ-elnökség alatt az országos sajtó összes szerkesztőségében voltam már vendég és/vagy megszólaló, leszámítva az úgynevezett közmédiát. Természetesen kevéssé szeretnék beleszólni a műsorszerkesztésükbe, így ezúttal csak a *Népszabadság*-ügyet emelném ki: három hónapon át vívtuk különféle csatáinkat, a téma nemhogy a magyar, de az európai és a világsajtóban is napirenden volt, a köztvéve meg a közrádió is sokat foglalkozott vele; kormánypárti médiaelemzők, fideszes politikusok, kormánytagok rendszeresen elmondták náluk a véleményüket az ország legnagyobb politikai napilapjának erősza-
kos (két jogerős bírósági döntés után bátran kimondhatjuk: jogsértő) elhallgattatásáról, de sem én, aki szakszervezeti titkár voltam a szerkesztőségben akkoriban, sem bárki más a csapatból nem kapott lehetőséget, hogy akár egyetlen mondatot is mondhasson arról, ami velünk és a lapunkkal történt.)

Előbb-utóbb bizonyára az is megszokható, hogy szinte éjjel-nappal egy szolgálati autó áll – többnyire járó motorral – a házunk előtti parkolóban. Azt, hogy szolgálati, nem úgy kell érteni, hogy a gáláns magyar állam vagy a jól eleresztett ellenzéki médiavállalat (a munkaadóm) ezzel honorálja a munkámat, hanem úgy, hogy valamelyik titkosszolgálathoz tartozik. A konkrét autókat – típussal, színnel, évjárattal – az eltelt évek alatt már volt alkalmam megismerni, mint ahogy személyes ismerőseim (arcról, nem név-

ról) a várakozó járművekben szolgálatot teljesítő szakmunkások is. Látom őket, amikor este hazaérek, sokszor reggel is, amikor munkába indulok, leggyakrabban pedig akkor találkozom velük, amikor a kutyámat sétáltatom. Elképzelésem sincs, hogy mi a fenét művelhetnek ott – látszólag nem csinálnak semmit, de a kocsik, amelyekben ülnek, elég alaposan föl vannak műszerezve –, csak azt tudom, hogy a föltűnésük viszonylag pontosan egybeesik azzal az időponttal, amikor az újságíró-szövetség elnökévé választottak. Ennek ellenére nem állítom, hogy rám kíváncsiak – lehet, hogy így van, de semmi jelét nem adják –, csak azt, hogy ott szobroznak, és nem csinálnak titkot az ottlétükből.

Természetesen megpróbáltam lekérdezni a vonatkozó rendszámokat – ha már az ember újságíró, ugye –, de ettől csak még gyanúsabb lett a dolog: a kocsiknak nincs a szó polgári értelmében vett, beazonosítható tulajdonosuk. (Tehát nem arról van szó, hogy valakinek az a hobbija, hogy előttünk áll, és a kocsiában ülve meg mindenféle műszereket tekergetve mulatja az időt, mert ha úgy lenne, az illetőt – vagy illetőket – nem lenne nehéz a rendszám alapján leinformálni.)

No mindegy, a lényeg, hogy valószínűleg ez is megszokható. Engem például nem zavar – három gyerekem van, házas vagyok, elég feszes időbeosztásban dolgozom, és régóta a nyilvánosság előtt zajlik az életem, nehezen találhatnak benne olyasmit, amit ne ismerhetne meg akár egy civil is, ha akarna –, inkább csak az a kérdés foglalkoztat, ami a bevezetőben említett, az ellenzéki újságírókat témának tekintő kormánypárti újságírókkal kapcsolatban is: hogy kinek és miért éri ez meg? Az állami (?) autó ugyanis pénzbe kerül, ahogy az üzemanyag meg a munkaerő is – nem beszélve a műszerekről –, és egyszerűen nem tudom elképzelni, mivel szolgálhattam rá, hogy a magyar állam naponta átlagosan kettő-négy, jól felkészült, nálam minden bizonnyal sokkal több fizetést (közpénzt) kapó alkalmazottja rám pazarolja a drága idejét. Azt meg végképp nem érem föl ésszel, hogy mi lehet ennek az egésznek az outputja; hogy mit remélnek tőle, és kinek, hogyan számolnak el a munkával. (Mi van a munkanaplóban? „Itt voltunk egész nap, nem történt semmi”?) Merthogy ami a pártmédiába átszivárog belőle úgymond leleplezésésként, az egyrészt annyira karcsú, hogy egyetlen titkosszolga egynapi bére is arcpirító túlzás lenne érte, másrészt meg tényleg könnyedén beszerezhető nyilvános forrásokból is.

Persze az sincs kizárva, hogy lakik valaki a házunkban, nálam sokkal-sokkal fontosabb ember, aki velem ellentétben tényleg megérdemli ezt a fajta kitüntetett figyelmet az állam részéről, és minden más csupán félreértés meg véletlen: a hely is, az idő is, meg az is, hogy amikor nyárra családilag elvölünk a tóhoz, akkor a látogatóink is felszívódnak (az ember időnként a nyár folyamán is hazalátogat, mondjuk, egy otthon felejtett laptoptöltőért vagy a villanyóra leolvasása végett, de olyankor még sosem futottam bele az őrzőkbe).

A Cui prodest?-en kívül van azért még valami, ami töprengésre késztet. Azt gondolnám, hogy a megszokásból csak Fidesz-kormánynak nevezett hatalmi gépezet ellenséglisztáján – hiába nyilvánvaló, hogy a legszívesebben

az összes újságíró internálnák valami szélsőballiberális nyugat-európai no-go zónába – nem állhatok igazán elől (ha mégis, akkor valójában nincsenek ellenségeik, és örök időkre ők fognak uralkodni ebben az országban). Amennyiben helyes a feltételezésem, és még egy ilyen ezredik senki szemmel tartására is jut elegendő humán és gépi erőforrás, akkor viszont nem indokolatlan föltenni a kérdést: mégis hányan, milyen megfontolásból és mennyiért foglalkoznak ilyesmivel a közösen befizetett adónk terhére, és az állami költségvetés melyik sora fedezi a bérüket?

Amúgy nekem az újságírás nem egyszerűen kenyérkereső foglalkozás és szabadidős elfoglaltság, hanem úgyszólván életforma is. Ez azzal jár, hogy mindent, amiről úgy gondolom, hogy egyszer még jó lesz valamire, elektronikusan eltárolok (több helyen is párhuzamosan, amióta a már idézett *Népszabadság*-affér idején hónapokra lefoglalták a számítógépeinket meg a levelezésünket), azaz részletes adatbázisom van autókból, rendszámokból és időpontokból. Fogalmam sincs, hogy eljön-e egyszer az ideje, de ha eljön, és úgy alakulnak a dolgok az országban, hogy lesz például olyan igazságszolgáltatás, amelyik ennek a rendszernek és a működtetőinek a körmére néz, garantáltan lesz pár kérdésem hozzájuk. Akkor is, ha időközben kiderül, hogy mégsem én voltam a figyelem tárgya – adófizetőként is érdekelne, kinek és miért érte (éri) meg ez a folyamatos készenlét; hogy törvényes (volt)-e, és hogy lett-e bármi olyan eredménye, ami közpénzfelhasználási szempontból is megindokolhatóvá, illetve elfogadhatóvá tette. És kérdeznék még egy csomó mindenről – arról is, hogy amikor ezt a naplófejezetet írom, miért jön föl a képernyőre egy ilyen üzenet: „Kedves Miklós! A következő kód megadásával jelentkezhet be a Facebook szolgáltatásba: XXXXXX. Ha nem te próbáltál bejelentkezni, tudasd velünk.” (Nem, nem én próbáltam, viszont készítettem róla mentést.) Lehetséges, hogy pihennem kellene?

Látszólag nem tartozik szorosan ide, de boldog ifjúkoromban, még jócskán a rendszerváltás előtt a P. Mobil nevű magyar rockzenekar rajongótáborához tartoztam (csak a tágabbhoz, de a lelkesedésem éveken át töretlen volt). Ennek az együttesnek van egy száma, *A főnix éjszakája*, amelynek előadását rituálé előzte meg a koncerteken: a jellemzően munkáshátterű, akkoriban tehát az uralkodó osztályhoz tartozó fiatalok – talán burkolt társadalomkritikaként, talán csak úgy jókedvükben – „A hajsza, a gálya, a főnix éjszakája” rigmussal biztatták kórusban a művészeket. Azokon a heteken, amikor szerkesztő vagyok a *Népszavában*, a műszakom reggel kezdődik – elviszem a gyerekeket az iskolába, utána rögtön munkába állok –, és az utolsó oldal nyomdába adásáig, vagyis jó esetben 21.30-ig tart (mivel a munkahetünk hat nappól áll, ez heti 70-80 órát jelent). Ha minden kedvezően alakul, és elérem a buszt, 22.20 körül szoktam elhaladni az ügynök urak mellett – akik olyankor már sosem ugyanazok, mint akiket reggel láttam ugyanott. Lehetséges, hogy kettő, de az sincs kizárva, hogy három műszakban tolják, és egészen biztos vagyok benne, hogy az esti turnus még műszakpótlékot is kap, miközben én kora reggeltől késő éjszakáig alapbérért gályázom.

Az egészből, amit itt leírtam, ez az egy, ami tényleg nem hagy nyugodni.